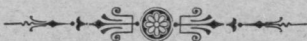

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

D^r. Danilo Majaron.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1892

VSEBINA.

1. <i>I. Kavčnik</i> : O pozivnih pravad	97
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) K pojmu „ara“ v § 908. obč. drž. zak. — Škodo, nastalo po prekršeni pogodbi všteti je v aro. (§ 908. obč. drž. zak.) — Le neodvračno, po tuji krivdi nastalo škodo je moči vtožiti	113
b) Posest zastavne pravice najemodavčeve po §-u 1101. obč. drž. zak. — Najemodavec ne moti posesti, ako brani odnesti „invecta et illata“, predno je vložil tožbo za plačilo najemščine. (§ 344 obč. drž. zak.)	117
c) Prepoved oddati v podnajem	120
Kazensko pravo:	
Zanimivejše razsodbe v obrano zakona	121
3. Književna poročila	124
4. Razne vesti	126
5. Knjižnica društva „Pravnika“	127

O pozivnih pravnih.

Določba §-a 65. obč. sod. r. piše, da nikdo ni upravičen siliti nasprotnika v utoževanje svojih pravic, razen v nastopnih treh slučajih: 1.) kedar se nasprotnik hvalisa, da ima proti njemu kako pravico; 2.) kedar namerava stavbo; 3.) kedar ima do konkurzne mase kako tirjatev.

Ker je poslednji slučaj po konk. redu z dne 25. decembra 1868, št. 1 de 1869 drž. zak., odstranjen, ostaneta le še prva dva pozivna slučaja.

Nadalje pa je v X. poglavji obč. sod. r. ustanovljen še tretji slučaj, namreč poziv, da se podani račun odobri ali pa vložé očitki.

V nastopnem hočem razmotrivati te tri pozivne slučaje glede na vprašanja, katera so zaradi nedostatnih določeb obč. sod. reda sporna.

I. Pozivna pravda zaradi hvalisanja.

Tvarino, v tej pravdi osobito sporno razvrščujem takó-le:

- 1.) o pristojnosti;
- 2.) o pogojih tožbe in nje predmetih;
- 3.) o pozvanji posestnika;
- 4.) proti komu se je hvalisati;
- 5.) o postopanju;
- 6.) posledice, če se naloži večno molčanje.

1. O pristojnosti.

Določba §-a 66. obč. sod. r. pravi: če se je kedo hvalisal, da ima proti tretjemu kako pravico, lahko ga le-ta pozove pri svojem lastnem, pozivateljevem sodišči . . .

Iz te določbe torej nikakor ni jasno, pri katerem pozivateljevem sodišči je hvalisalca tožiti. Določneje izreka pravilnik

sodne oblasti v §-u 31. češ, da je pozivno tožbo vložiti pri onem sodišči, kjer bi bilo pozivatelja tožiti v glavni stvari.

Katero je torej tisto sodišče, ki je imata v mislih ti zakonovi določbi?

Nahajamo nazor, da je to sodišče jedino le pozivateljeva personalna instancija.¹⁾

Toda to mnenje je videti napačno. Iz navedenih zakonovih določeb pač izhaja, da je glede pozivne pravde zaradi hvalisanja pravilo: „actor sequitur forum rei“ prevrženo, da imej pozvani toženec sodišče tožitelja pozivatelja in da je za predmet pozivne tožbe vzeti predmet, ki bode tvoril pozvano tožbo, — nikakor pa iz njih ne izhaja, da je pristojna le personalna instancija pozivatelja. Prav zato pa je ozirati se tudi na pravdno stvar, na predmet hvalisanja, tako da mora dotično sodišče biti tudi stvarno kompetentno.²⁾

Imeti je torej v čisljih vse določbe o pristojnosti glede osebe pozivateljeve in gledé predmeta hvalisanja, torej propise o privilegovanem personalnem, realnem in kauzalnem sodstvu (Gerichtsbarekeit), o izključni in izborni podsodnosti (exclusiver und electiver Gerichtsstand).

Privilegovano sodstvo, n. pr.: Fiskus, svétne in duhovske občine itd. (§ 14 *b* jur. n.), posestniki zemljišč, vpisanih v deželni knjigi, vložiti morajo pozivno tožbo — seveda če predmet hvalisanja nê spada pod realno ali drugo izključno sodnost — pri sodnem dvoru, kateremu so podvrženi. Ako hvalisanje zadeva nepremičnino, vpisano v deželno knjigo, vložiti jo je pri sodnem dvoru deželne knjige (§ 49 *a* jur. n.); ako se zakonec hvali, da ima proti sozakoncu razlog ločiti zakon, pozvati bode moral poslednji prvega pred sodnim, po smislu §-a 14. *a*), *b*) jur. n. pristojnim dvorom.³⁾

Izključna podsodnost, na pr.: Pozivno tožbo zaradi hvalisanja z lastninsko ali drugo⁴⁾ pravico do nepremičnine pri realni instanciji dotične nepremičnine; zaradi hvalisanja proti solidarnim dolžnikom vložili bodo poslednji pozivno tožbo pri so-

¹⁾ Glej razsodbi I. in II. instancije v Gl.-Ung. št. 8852 in št. 6019.

²⁾ Canstein, Comp. str. 52.

³⁾ O dopustnosti take tožbe glej nižje pod 2).

⁴⁾ Odločba najv. sodišča z dne 8. febr. 1876, št. 1373, Gl.-U. 6019.

dišči glavnega dolžnika pozivatelja, oziroma v tožbi prvoimeno-
vanega tožitelja (arg. ex § 41. jur. n., ces. nar. z 12. majnika 1852,
št. 112 drž. zak.); zaradi hvalisanja s konkurzno tirjatvijo: pri
konkurzni instancijski (§§ 126., 128., 134., 137. konk. r.); zaradi
hvalisanja, da ima kedo do zapuščine volilo, tirjatev, dedni
delež: pri sodišči, kjer je razprava zapuščinska (§ 37 jur. n.) itd.

Ako je za hvalisano reč pogojeno razsodišče (Schiedsgericht),
tako je pozivno tožbo vložiti pri razsodišči ¹⁾

Izborna podsodnost, na pr.: Ako se *A* hvalisa, da ima
proti *B* na njegovem zemljišči vknjiženo tirjatev zahtevati, onda
sme *B* vložiti pozivno tožbo pri sodišči svojega rednega biva-
lišča ali pa pri onem, pod katero bi spadal, ako bi na dotičnem
zemljišči redno bival (§ 56 jur. n.) ²⁾ Veljajo tudi določbe o drugih
v zakonu ustanovljenih izbornih podsodnostih: forum contractus³⁾
(diffamat sme pozvati diffamanta pri svoji personalni instancijski,
ali pa pri forumu solutionis); forum gestae administrationis, de-
licti commissi itd.

Izvajanje nazora, da je pozivno tožbo vložiti le pri redni
personalni instancijski pozivatelja, pa privede do posledic, zakonu
naravnost protivnih.

Določba §-a 31. jur. n. propisuje v 2. odstavku, da je smeti
pozvano tožbo, ako je pozvanec spustil se v pozivno pravdo, a
jo izgubil, vložiti le pri tistem sodišči, pri katerem je tekla po-
zivna pravda.

Recimo, da je v *X* stanujoči *A* vložil pozivno tožbo proti
B-u zaradi hvalisanja, češ da mu pristojna lastninska pravica do
A-jevega, v zemljiški knjigi sodišča *Y* se nahajajočega zemljišča,
pri sodišči v *X*. *B* se je spustil v pozivno pravdo, prerekal na
pr.: da proti njemu pozivna tožba ni dopustna, ker je v posesti
prepirnega zemljišča, a je pravdo izgubil, ker posesti dokazal ni.
Sedaj bi moral vložiti pozvano tožbo pri sodišči v *X*, kjer je
tekla pozivna pravda, s tem pa bi spor reči, ki spada pod iz-

¹⁾ Odločba s 30. oktobra 1867, št. 8691, Gl.-U. 2900, kateri ni protivna
odločba z 2. novembra 1870, št. 12336, Gl.-U. 3933, ki zavrača pri razsodišči
vloženo tožbo le zaradi tega, ker je bilo razsodišče v dotični reči ne-
pristojno.

²⁾ Primeri odločbo s 25. januarija 1882, št. 775, Gl.-U. 8852.

³⁾ Odločba z dne 15. decembra 1875, št. 13227, Gl.-U. 5561.

ključno realno sodnost sodišča Y, prenesel k personalni instanciiji toženca, a to je naravnost protivno določbi §-a 49., jur. n. ozir. just. min. uk. z dne 17. marcija 1860, št. 67 drž. zak.

Gledé pristojnosti za pozivno tožbo veljajo torej vsa, glede na osebo in na predmet tožbe posamične podsodnosti ustanovljajoča določila pravilnika sodne oblasti. Izjemno je po §-u 66. obč. sod. r. in §-u 31. jur. n. le to, da je določbe, na osebo se nanašajoče, uporabiti na tožitelja pozivatelja, a ne na toženca pozvanca, in da se kot pravdni predmet presumeje predmet pozvane tožbe.

2. O pogojih in predmetih pozivne tožbe.

Določbi §§-ov 65. in 66. obč. sod. r. ustanovljata, da je poziv dovoljen, ako se kedo hvali, da ima kako pravico proti tretji osebi. Difamant prisvajati mora si torej pravico, katera mu baje pristojna proti difamatu. Ta pravica je nekak „plus“ na strani difamanta, ob enem pa nekak „minus“ na strani difamata, v njegovem obsežji pravic. Treba torej je hvaliti se s takim pravnim predmetom, ki bi zožil difamatov obseg pravic, ako bi difamantu pristojal. Iz tega izhaja, da je pozivna tožba le tedaj uspešna, kedar se s hvalo stavi v nevarnost kaka pravica, ali nalaga nasprotniku kaka dolžnost. Če bi ne bilo tako, nego bi pozivna tožba dovoljena bila tudi tedaj, kedar, hvalisanje ne povzročuje nikake nevarnosti za difamatov obseg pravic, onda bi „actio ex lege diffamari“ degenerovala v preventivno sredstvo proti golim žalitvam in zgrešil bi se namen ter pomen te pravde, ki je v §-u 65. obč. sod. r. natančno označen in obstoja v tem, da je smeti hvalečega se nasprotnika prisiliti, naj vtoži svoje pravice, t. j. naj se dožene, ali in koliko naj se obsežje pozivateljevih pravic zmanjša, obsežje pozvančevih pravic pa zveča.

Na tem stališči je tudi judikatura. Odločba najviš. sodišča z dne 26. aprila 1883, št. 1277, Gl.-U. 9412 izreka, da mora predmet pozivne tožbe biti le: eine den Rechtskreis des Diffamaten beengende, bedrohende, gefährdende, schädigende Rechtsberühmung. Tako tudi odločba z dne 8. julija 1884, št. 7723, Gl.-U. 10102.

Tako pa so uže označeni posamezni predmeti pozivne tožbe. Predmet jej torej ne bode hvalisanje s pravico, glede ka-

tere med strankama ne more biti spora, da obstoja ¹⁾ ali da ne obstoja (na pr. če je difamant v kaki pravdi z zahtevkom definitivno propal, a se hvali, da bode še tožil). Prav tako pozvati ne bode moči zaradi predmetov, katerim je pravna pot zabranjena (na pr. „obligationes ex turpi causa“) ali kateri so pravno nemožni. Hvalisanje s takimi pravnimi predmeti ne more ustanoviti nikake nevarnosti za pravice difamatove. Razen tega pa je tako pozvanje izključeno tudi iz precesuvalnega razloga, kajti glede teh predmetov difamatu pač ni moči nalagati, da svoje pravice provede, zato ne, ker jih provesti ne more.

Izključeno bode dalje pozivanje zaradi hvalisanja, o katerem ni gotovo, sega li v obseg difamatovih pravic, torej zaradi hvalisanja s predmetom, glede katerega nima difamat utemeljenih pravic.²⁾ Na pr.: Med *A* in *B* je sporno, čigava je tirjatev pri *C*. — *D* hvalisa se, da je tirjatev njegova. Niti *A* niti *B* záse v pozivno tožbo ni upravičen, dokler ni rešeno vprašanje, čigava je izmed njiju terjatev; dotlej moreta tožiti le oba vkupno, ker tirjatev sedaj tvori še obema vkupno obsežje.

Hvalisanje mora biti tako, da je v konkretnem slučaju sposobno, seči v pravice difamatove. Tako na pr. ni pozivanja, ako *A* pravi, da ima tirjatev proti *B*-ju, a mu jo odpusti; ali če dolžnik na tirjanje upnikovo tirjatev plača, pa pristavi, da ne obstoja.³⁾

Dopustno ni pozivati zaradi hvalisanja, češ da kaka zaveza difamantova ne obstoja,⁴⁾ na pr. *A* se hvali, da tirjatev *B*-ja proti njemu ne obstoja. Zakon v §-u 65. dopušča le pozivati zaradi hvalisanja s pravicami in določa, da mora difamat svoje pravice vtožiti. V tem slučaju pa ne bi vtoževal svojih pravic, ampak le pobijal nasprotnikovo pravico. Če bi se tako pozivanje dopuščalo, potem se premene precesuvalno določene

¹⁾ Prim. v kontekstu navedeni slučaj Gl.-U. 9412, kjer je difamant hvalil se s sodbo sicer ugotovljenega, a dilatorno odbitega zahtevka.

Nippel str. 216: Pozivanje ni dovoljeno, ako hvalisana pravica hvalisalcu po zakonu pristojna, n. pr. če se sin hvali, da ima od roditeljev zahtevati, naj ga vzgojijo.

²⁾ Odloč. z 21. januarija 1880, št. 503, Gl.-U. 11317.

³⁾ Odloč. z 9. novembra 1886, št. 11279, Gl.-U. 11240; z 9. novembra 1876, št. 5591, Gl.-U. 6281; z 9. januarija 1878, št. 12877, Gl.-U. 6347.

⁴⁾ Nippel str. 217.

uloge strank. Toženec postal bi tožitelj in prevzel dokazno breme, ki po zakonu zadene nasprotnika.

Pravica, s katero se difamat hvali, pristojati mora njemu, ne pa tretji osebi. Zategadelj se ne more hvalisati nezakonska mati, da je difamat oče njenemu otroku, kajti pravica v tožbo na pripoznanje očetstva ne pristojata materi, nego otroku in njej ni moči nalagati, da prevede te pravice.¹⁾ Kaj pa, če se je nezakonska mati hvalila, da je difamat oče in da bode od njega zahtevala po smislu §-a 1328. obč. drž. zak. pripadajočo jej odškodnino? Najvišje sodišče je z odločbo z dne 11. februarja 1874, št. 126 Gl.-U. 5263 ²⁾ takšno pozvanje dopustilo. Toda temu se protivi to, da vprašanje ob odškodnini zavisi od predvprašanja, je li difamat oče ali ne. Ker pa mati ne more začeti očetne pravde, zato jej tudi ni moči naložiti, da prevede pravico do odškodnine.

Konečno omeniti je še troje dvomnih slučajev:

Ali je dopustno pozvati: prvič zaradi eksek. prisojene tirjatve, drugič: če se zakonec hvalisa, da ima razlog za ločitev zakona, in tretjič zaradi oglašene tirjatve v konkurzu?

Gledé prvega slučaja je najvišje sodišče dopustilo z odločbo z dne 16. februarja 1886, št. 1186, Gl.-U. 10934 takšen poziv. *A* imel je tirjatev proti *B*-ju, ki je bila na zemljišči vknjižena. *C* kupil je zemljišče od *B*-ja in *A* je odpustil svojo zastavno pravico, a je iz zemljiške knjige ni izbrisal. *D* je imel proti *A*-u tirjatev. *A* je umrl in *D* dosegel je eksek. prisoditev *A*-jeve, na sedaj *C*-jevem zemljišči vknjižene tirjatve ter je potem del tirjatve *C*-ju, odpovedal, da jo mora plačati. Zaradi tega je *C* pozval *D*-ja zaradi hvalisanja. Druga in tretja instancija sta dopustili pozvanje zaradi tega, ker se z eksek. prisodbo ne pridobi posesti tirjatve.

Protivna pa je odločba z dne 13. decembra 1859, št. 13986 Gl.-U. 927. *A* imel je tirjatev proti *C*-ju in je dosegel eksek. prisoditev *C*-jeve tirjatve pri *B*-u. Pozivno tožbo *B*-ja proti *A*-ju je najvišje sodišče odbilo, ker se *A* ni hvalisal, da je upnik *B*-ja, torej ne, da je v kakem pravnem razmerji z njim.

¹⁾ Odločba z dne 7. januarja 1864, št. 9, Gl.-U. 1849; z dne 5. februarja 1861, št. 968, Gl.-U. 2064; z 10. januarja 1877, št. 8083, Gl.-U. 6347.

²⁾ Glej tudi odločbo s 26. majnika 1863, št. 3697, Gl.-U. 1730.

Ta odločba ne vidi se mi prava. Eksekutivna prisoditev je prisilna cesija in cesijonar stopi popolnem na mesto cedenta ter ima cessus glede svojega dolga proti cesijonarju vse tiste ugovore, katere je imel proti cedentu (§ 1396 obč. drž. zak.). Če torej tirjatev proti njemu ne obstoja, potem sega cesijonar z eksek. prisojilom v njegovo pravno obsežje, in upravičen je pozvati ga, da naj dokaže obstoj tirjatve, prav tako, kakor je bil prej upravičen pozvati prvotnega upnika, ako bi se ta hvalisal, da tirjatev še obstoja. V pozvani pravdi bode potem cesijonarju dokazati cedentovo pridobitev tirjatve, cessusu pa, ako cesijonar pridobitev dokaže, da je tirjatev preminola. Res, da v takih slučajih pozivna pravda ne bode najkrajša pot, po kateri pride cessus do svojih pravic; kajti ako je terjatev proti njemu bila uže pred prisojilom zvršilna, tako da novi upnik takoj lahko zvršilo nadaljuje, tedaj ima na razpolago opozicijsko tožbo in ugodnost, da zvršilo začasno lahko ustavi; če pa tega ni, potem mora novi dolžnik itak tožiti ga in v tej pravdi bode cessus lahko uveljavil svoje ugovore, češ da ne obstoja tirjatev. Toda načelno mu ni smeti odreči pozivne tožbe.

Glede drugega slučaja bil je nekdam prepir o tem, je li pozvati zaradi hvalisanja, da ima kdo razlog ločiti zakon, dopustno ali ne.¹⁾

Jeden nazor bil je, da je taka pozivna tožba iz pravnih razlogov nedopustna in da bi se z njo prejudiciralo vprašanju o ločitvi zakona samemu. Temu nazoru pa se po pravici Mikolasch (l. c.) upira, češ, da ima poziv le na tiste zakon ločilne razloge vpliv, kateri so se dogodili do pozvanja, ne pa tudi na pozneje nastale. V judikaturi najti nisem mogel nobenega sličnega slučaja.

Kar se tiče poziva zaradi oglasene tirjatve v konkuru, onda judikatura z večine dopušča pozivati,²⁾ ker je oglasitev prerekane tirjatve vsekakor hvalisanje, proti kateremu sme upravitelj ščititi konkurzno maso po §-u 65. obč. sod. r.; temu niso

¹⁾ Mikolasch, Jurist, zv. 1, str. 86 in nasl. iz 1839. l.

²⁾ Odločbe z dne 28. marcija 1876, št. 3883, Gl.-U. 6074; s 7. marcija 1878, št. 788, Gl.-U. 6874, Spr. Rep.: 98; s 17. decembra 1878, št. 6757, Gl.-U. 7252; z 21. februvarija 1882, št. 1031, Gl.-U. 8893; s 1. junija 1882, št. 5108, Gl.-U. 9004. Ne dopušča pa odločba z dne 14. novembra 1877, št. 4423, Gl.-U. 6652.

protivne določbe §-ov 129., 175. konk. reda, ker mora konkurzni masi biti do tega, da izzove dokaz oglašene tirjatve in se tako ne zavleče konec konkurza.

Izvajati je torej, da je pozivna tožba zaradi hvalisanja dopustna le tedaj, ako je obstoj hvalisane pravice difamantove zoper difamata negotov¹⁾ in je pravica sposobna alterovati obsežje difamatovih previc.

3. O pozvanji posestnika.

Dv. dekret z dne 15. januarija 1787, št. 621 lit *cc*) zb. pr. zak. propisuje, da posestnika ni smeti pozvati, naj dokaže pravno-veljavnost svoje posesti; da je torej pozivna tožba nedopustna proti posestniku. Ta princip je v veljavi tudi po določbi §-a 323. obč. drž. zak. Vprašanje je le, kakšna mora biti posest, da je difamant varen pred pozivno tožbo.

Odl. najviš. sodišča z dne 12. januarija 1887, št. 15195, Gl.-U. 11403 izreka, da pozivna tožba tudi proti faktičnemu posestniku ni dovoljena, ker v pozivni pravdi ni raziskavati, je li posest pravno-veljavna, pristna, in poštena — nego mora pozivatelj nastopiti redno pravno pot, ako meni, da ima močnejšo pravico. — Ta odločba je vsekakor prava.

Če posestnika po smislu § 323. obč. drž. zak. ni moči siliti, da bi dokazal naslov posesti, potem ga tudi ni moči siliti, da bi dokazal druge kakovosti posesti, nego posestnik je zaščiten, kakor hitro dokaže, da stvar ali pravico res poseduje. Jedino, kar mu bode v pozivni pravdi dokazati, je torej to, da je posest pridobil na zakonit način (§ 312., 313. obč. drž. zak.).

Isto bode moralo veljati tudi tedaj, ako je pozvanec v so-posedi s pozivateljem.

Ako je difamant zemljknižni posestnik nepremičnine, difamat pa naturalni posestnik, bode li pozivna tožba dopustna proti posestniku zemljknižnemu?

¹⁾ Napačna vidi se mi odl. z dne 11. dec. 1868, št. 8773, Gl.-U. 3190, ki ne dopušča pozivne tožbe *A*-ja proti *B*-ju, ker bi bil le-tá pri zapuščinski razpravi po *C* navel tirjatev zoper *A*-ja, katera po trditvi poslednjega ne obstoja več — češ, da je *B* navel le negotovo tirjatev, a ne take, ki brezdvomno ne obstoja.

To vprašanje je zavisno od vprašanja, ali obstoja zemljejknjižna posest. To vprašanje pa je, kakor znano, v literaturi jako sporno.¹⁾ Nekateri trdé, da je ni, ker ima obč. drž. zak. v §§ 321. in 322. v mislih tabularno lastninsko pravico, ne pa posesti; drugi menijo, da je pač tabularna posest, toda določbe obč. drž. zak. in določbe ces. ukaza z dne 27. oktobra 1849, št. 12 drž. zak. ščitijo le naturalno, a ne tudi tabularne posesti. Poslednji nazor, menim, je pravi, toda iz tega še nikakor ne izhaja, da ima naturalni posestnik pozivno tožbo proti posestniku tabularnemu. Zemljejknjižno stanje imeti je formalno resničnim, dokler ni dokazano protivje. Zategadelj ščititi bode tabularnega posestnika, če ga pozove posestnik naturalni. Najvišje sodišče²⁾ je uveljavilo ta nazor, rekši, da tako pozvanje ni dopustno in da mora tisti teh dveh posestnikov, kdor je s posestjo drugega žaljen, nastopiti redno pravno pot.

Kako je s posestjo tirjatvenih pravic in s posestjo zastavne pravice?

Sporno je, če po obč. drž. zakoniku obstoja takšna posest.³⁾ Načelo mora pač biti, da je posest le takrat mogoča, ako se dotična pravica da zvrševati trajno. Tudi judikatura ni v soglasji. Odločba z dne 11. decembra 1868, št. 8773, Gl.-U. 3190, razen v opazki 1 navedenih razlogov ni dopustila pozivne tožbe proti *B* tudi zaradi tega ne, ker je ta v posesti dolžnega pisma, torej tudi tirjatve same. Tako tudi odl. z dne 9. aprila 1879, št. 2143, Gl.-U. 7409. Odločba z dne 26. marcija 1879, št. 3239, Gl.-U. 7387 izreka, da je možna posest zastavne pravice. Odločbi z dne 22. aprila 1879, št. 1872, Gl.-U. 7409 in z dne 7. decembra 1886, št. 12198, Gl.-U. 11287 odrekata posest tirjatveni pravici, ker je posest nekako faktično stanje, tirjatev pa premine, če se jednokrat zvrši; to isto stališče zavzema odločba z dne 16. februarija 1886, št. 1186, Gl.-U. 10934, tudi zametujoč posest zastavne pravice. Te poslednje odločbe se pač najbolje prilégajo pojmu posesti po avstrijskem pravu.

1) Glej Stubenrauch-ov komentar 6. izdaja, str. 402 in naslednje.

2) Odl. z dne 26. januarija 1876, št. 8406, Ger. Zeitg., št. 3 de 1877.

3) Stubenrauch str. 395.

4. Proti komu se je hvalisati?

Določba §-a 66. obč. sod. reda piše: „če se je kedo hvalisal, da ima proti tretjemu kako pravico, lahko ga le-tá pozove . . .“

Z verbalno interpretacijo tega besedila pridemo do zaključka, da mora hvalisanje vršiti se proti tretji osebi, a ne proti difamatu samemu.¹⁾ Ali taka ozka interpretacija gotovo ni po smislu zakonovem. Tudi je najvišje sodišče s poznejšnimi odločbami zavzelo protivno stališče,²⁾ katero tako-le utemeljuje: Izraz „tretji“ jednak je izrazu „kdo drugi“; to izhaja iz nadaljnega izraza: lahko ga le-tá pozove s pozivno tožbo. Tudi ni razloga, zakaj bi te pravne dobrote tedaj ne bilo, kedar se je hvalisanje dogodilo proti pozivatelju samemu. Da to res ni tako, izhaja uže iz besedila § 65., št. 1, ki sploh veleva: „če se je nasprotnik hvalisal, da ima proti njemu kako pravico.“ Če bi hotel zakon pozivno tožbo poznati le za navedeni slučaj, gotovo bi ustanovil kako tako določbo. Pri tej utemeljitvi pač ne treba daljnega razmotrivanja, da je ta nazor jedino pravi.

5. O postopanju.

Kako rešiti v pismenem postopanju pozivno tožbo, katere petit se mora strogo držati besedila v §-u 66. obč. sod. r., to določuje § 67., oziroma 68. obč. sod. r., in rešilo se bode glasilo: „Vroča se nasprotniku, da v 30 (45, 60, 90) dneh vloži odgovor ali pa pozvano tožbo, sicer naložilo se mu bode večno molčanje.“ S tem rešilom položen je temelj vsemu postopanju in slučaj, kateri sedaj lahko nastopijo, so ti-le:

1. Pozvanec vloži odgovor. S tem odgovorom ravnati je po propisu §-a 70., št. 1 tako, kakor z vsakim drugim odgovorom. Vrsté se torej pravdni spisi, vrši zapis spisov, interlokut, dokazovanje in konečno izreče se sodba.

Ako se z rabsodbo odbije zahteva pozivne tožbe, potem pozvancu ne treba provajati hvalisane pravice in pozivatelju ne preostaje drugega, nego nastopiti redno pravno pot. Ako pa se

¹⁾ Tako odločba z dne 18. majnika 1883, št. 3145, Gl.-U. 9439.

²⁾ Odločbi z dne 7 decembra 1886, št. 2198, Gl.-U. 11287 in s 26. majnika 1886, št. 5386, Gl.-U. 1104; z 9. junija 1876, št. 4168, Gl.-U. 6176; s 5. novembra 1880, št. 12427, Gl.-U. 8805.

tožbeni zahtevi ugodi, potem določiti je v razsodbi ob enem rök, v katerem je hvalisane pravice provesti, t. j. vložiti pozvano tožbo. Če tožbe v tem roku ne vložiš, potem nastopi eksekucija, t. j. tožitelj prosi, da se na podlogi razsodbe naloži tožencu večno molčanje.

V tem opisanem postopanju važna so ta-le vprašanja:

- a) Kake ugovore ima pozvanec proti pozivni tožbi?
- b) Kak rök za vložitev pozvane tožbe je določiti v razsodbi?
- c) Kako je prositi, naj se naloži večno molčanje in kako naložiti je?

Ad a:

Zakon veleva v §-u 68., da je pozvancu naložiti, „dass er die Berühmung beantworten solle“, in v §-u 70. propisuje, da je z odgovorom postopati prav tako, kakor z vsakim drugim odgovorom, t. j. da je uvesti prav tisto postopanje, kakor v vseh drugih pravnah.

Iz tega pa izhaja, da pozvancu pristojajo vsi tisti ugovori, kakeršni sploh vsakemu tožencu. Ima torej ugovor nepristojnosti, litispencijske (ozir. rei in iudicium deductae), rei iudicatae, dalje pa tudi meritorne ugovore na pr., da se nikdar hvalisal ni, da tožba ni dopustna, ker je v posesti hvalisane pravice, ali ker hvalisana pravica ne more biti predmet pozivne tožbe itd.

Ad b:

V literaturi ¹⁾ in judikaturi ²⁾ nahaja se dosledno nazor, da je za vložitev pozvane tožbe določiti rök § 69. obč. sod. r., torej 30, 45, 60, 90 dnij. Meni vsaj ni znan niti pisatelj, niti ne vem navesti judikata za kak drugi nazor.

Ta nazor pa se mi vidi vreden pomislekov. Naglašal sem uže, da je pozivna pravda često samostojna in je gledé nje uporabljati vsa splošna določila o postopanju. Tedaj mora se tudi razsodba ravnati po propisih za stadij razsoje. Namen pozivni pravdi je ta, da izzove nasprotnika, naj prevede svoje pravice, torej je razsodba, ki se izdá, razsodba „ad praestandum factum“. Za ta slučaj pa določa zakon v §-u 300 obč. sod. r., da naj sodnik

¹⁾ Füger-Wessely str. 113; Nippel I. zv., str. 226; Ullman str. 367; Canstein Comp. str. 179.

²⁾ Odločba z dne 16. septembra 1862, št. 6133, Gl.-U. 1559 naravnost izreka, da je ta rök procesovalen.

po svojem preudarku določi rok; sodnik bode na ta način določil, v katerem roku naj pozvanec vloži pozvano tožbo.

Zakon ne določa, da bi bilo v razsodbi izreči rok §-a 69. obč. sod. r., nego iz tega §-a in §-a 68. obč. sod. r. izhaja, da rok 30, 45, 60, 90 dnij velja le za slučaj, če pozvanec takoj na pozivno tožbo vloži pozvano tožbo. Uporabljati po § 437. obč. sod. r. dopustno analogijo, pa tu ni utemeljeno, zato ne, ker je slučaj uže v zakonu, v §-u 300 ibid. določen.

Niže pokažem, da je pozivno postopanje na deželi ustno, in velja določba §-a 69. obč. sod. r. le za pozivne pravde po pismenem postopanju. Tedaj pa za razsodbe v postopanjih prve vrste ni moči uporabljati propisov, kateri določajo røke za procesualni stadij v pismenem postopanju.

Ad c:

Kakor sem omenil uže pod a), prošnja, naj se naloži večno molčanje, zvršilo je razsodbe. Ker pa je zvršila prositi s prošnjo, tedaj je tudi tu sama prošnja dovolj. Tako Fùger-Wessely str. 113, Nippel I. zv. str. 227, Ullman str. 367, Herbst v „Jurist“-u zv. 16, str. 26. Canstein pa v svoji knjigi „Lehrbuch des østerr. Civil-processrechtes“ zv. II., str. 102 in Comp. str. 179, zahteva prošnje za kontumaciranje, inrotulacijo in potem kontumačno razsodbo. Ni ga pa videti razloga, ki bi utemeljeval ta nazor.

2. Ako pozvanec ne vloži odgovora, nego takoj pozvano tožbo, potem je glasom §-a 70. odst. 2. s to tožbo ravnati prav tako, kakor z vsako drugo tožbo. Kaj se mora zgoditi z uvedenim pozivnim postopanjem, tega zakon ne določa.

Na prvi hip videti je, da je postopanje s tem končano in da pozivna tožba postane adneks pozvane pravde.

Toda to ni tako.¹⁾ Učinek pozivne tožbe je alternativen. Ne da bi se provedla cela pravda, doseže se namreč lahko namen tudi uže poprej s tem, če nasprotnik vloži pred razsodbo pozvano tožbo. Jedino zaradi le-tega učinka pa vender pozivna pravda ne more izgubiti samostalnega svojega značaja. Strankama ostanejo vse procesualne pravice in njima je prepustiti,

¹⁾ Primerjaj odločbe z dne 7. decembra 1886, št. 12198, Gl.-U. 11287; z 28. julija 1886, št. 8961, Gl.-U. 11124; s 3. novembra 1887, št. 11263, Gl.-U. 11817.

kaj hočeta početi s pozivno tožbo. Zahtevati smeta, da se zasnove postopanje zaključi. Pozvanec sme — seveda, ako je rok še odprt — vložiti odgovor, pozivatelj pa lahko prosi inrotulacije, če odgovora ni. V poslednjem slučaju ne bode razsoje glavne stvari, ker je pozvanec s tem, da je vložil pozvano tožbo, submitiral in šlo bode le za troške. Da odgovor ni izključen, izhaja najbolje iz določbe §-a 68.: „die Berühmung beantworten, allenfalls seine Klage einbringen“. — Torej ne: „entweder — oder“, ampak eventualno. Ugovori proti pozivni tožbi niso konsumovani, če se vloži pozvana tožba, vsaj vsi ne. Lehko pozvanec prostovoljno vloži pozvano tožbo in se pozivni tožbi upira, češ, da se hvalisal ni, ali pa, da je v posesti dotične pravice in da ga nasprotnik zato ni smel izzvati. Da z vloženo pozvano tožbo pozivno postopanje ni uže končano, to razvidi se seosebno, kedar gre za troške pozivne pravde. Do rabsodbe na pozvano tožbo ni moči odložiti izreka o teh troških, zato ne, ker pozivatelj lahko pozivno pravdo, torej tudi nje troške dobi, a pozvano pravdo in troške zastran nje pa izgubi, in ker v pozvani pravdi ne sodi vedno isto sodišče, kakor o pozivni (§ 31. odst. 2. jur. n.). Če obči sodni red, kakor sem preje omenil, o tem vprašanji nima nikakih določil, to nič ne dé, kajti tukaj ravna se postopanje po občih določilih sod. reda.

3. Če pozvanec ne vloži niti odgovora, niti pozvane tožbe, potem naj pozivatelj prosi inrotulacije, in nato se s kontumačno rabsodbo (§ 71. obč. sod. r., dv. dekr. z dne 15. januvarija 1787, št. 620 lit *f*) zb. pr. zak.) naloži večno molčanje. Prav tako bode postopati, ako je pozvanec vložil samo pozvano tožbo, potem pa od nje odstopil;¹⁾ ali pa, če pozvana tožba ne obsega vseh dejanskih okolnostij pozivne tožbe, glede izpuščenih okolnostij.²⁾

Ta slučaj, kako naložiti večno molčanje, protiven je slučaju pod *c*) kjer se večno molčanje naloži z odlokom. Toda le navidezno. V slučaju pod *c*) je eventualiteta, da se naloži večno molčanje, izrečená uže z rabsodbo, tu pa še ne, nego petit tožbe je še nerešen. Ker pa od petita tožbe: „da mora nasprotnik

¹⁾ Odločba z dne 20. februvarija 1884, št. 1934, Gl.-U. 9896.

²⁾ Odločba z dne 24. junija 1884, št. 7174, Gl.-U. 10085.

provesti svoje pravice, sicer se mu naloži večno molčanje“ (§ 65. obč. sod. r.) — ostane le še poslednji del, moči je tudi le-tega vsprejeti v razsodbo. Razlika je torej leta, da je v tem slučaju razsodba ob enem zvršilo in da zvršilo odpade.

3. Nadalnje vprašanje je, kakšno je postopanje v pozivni pravdi?

Iz določeb §-a 67. in nastopnih §§ izvajati je, da je postopanje zgolj pisмено, bodi si pri sodnem dvoru, bodisi pri okrajnih sodiščih.

Literatura ni v soglasji. Canstein zahteva zgolj pisмено postopanje, Nippel (zv. I. str. 221, 222) in Ullman (str. 366, 367) pa pravita, da je postopanje na deželi ustno.

Judikatura omahuje, vendar pa je z večine za ustno postopanje na deželi. Izključno pisмено postopanje velevala odločba z dne 14. novembra 1882, št. 13319, Gl.-U. 9182; za ustno postopanje pa so odločbe z dne 15. septembra 1874, št. 9895, Gl.-U. 5468, s 23. majnika 1876, št. 5309, Gl.-U. 6153; s 4. aprila 1883, št. 3676, Gl.-U. 9373 odl. višj. dež. sodišča Graškega v „Slov. Pravniku“ št. 7 de 1891, str. 216; (katera zadeva sicer poziv po §-u 72. obč. sod. r., a velja tudi tukaj); odločba z dne 30. oktobra 1889, št. 12301, „Ger. Halle“ št. 1 de 1890.

Meni se vidi, da je jedino pravilno, če se na deželi uvede ustno postopanje in se za to sklicujem na razloge I. instance navedenega slučaja v „Slov. Pravniku“.

4. Različno je tudi mnenje, kdaj je uvesti ustno postopanje, ali takoj na tožbo, ali pa še-le potem, ko je podan uže odgovor. Poslednje izreka odločba z dne 16. februarja 1882, št. 1659, Gl.-U. 889, izrecno propisujoč, da je tožbo rešiti strogo po §-u 69. obč. sod. r. in še-le potem, ko je vložen odgovor, določiti, kakšno bodi nadalnje postopanje. Ta nazor izražen je tudi v omenjenih odločbah Gl.-U. št. 5468 in 6153.¹⁾ Drugače pa je v slučaju Gl.-U. 9373 uže za odgovor določil se narok. Le-to vidi se mi pravo in dosledno ter tudi zastran tega kažem na omenjeno odločbo v „Slov. Pravniku“. Rešilo pozivne, pri okr. sodišči vlozene tožbe bode torej: Na to tožbo določuje se narok v redno ustno obravnavo . . . itd. z dodatkom, da naj tožene c

¹⁾ Glej tudi Levčeve „Obrazce“ št. 120.

pri naròku na tožbo odgovarja, ali pa dotlej vloži pozvano tožbo (prej navedena odl. v „Ger. H.“ št. 1 de 1890).

5. Potem je vprašanje, sta li dopustna tudi sumarno in bagatelno postopanje. Temu vprašanju pritrjuje Ullman str. 366, češ, da pozivno tožbo zavrača določba §-a 31. jur. n. pred sodišče, pristojno za pozvano tožbo in iz tega izhaja, da je kakovost pozivnega postopanja presojati po tem, kakeršno bodi postopanje na pozvano tožbo.

Ta nazor vsekakor sega predaleč, kajti z določbo zastran kompetence izreka se le, pred katero sodišče spada tožbeni predmet glede na osebo toženčeve, predmet in kraj, ne pa tudi, kako je postopati; pristojnost in postopanje sta strogo ločena.

Določba §-a 31. jur. n. torej ne dokazuje tega, in dopustnost sumarnega ali bagatelnega postopanja presojati je le po določilih, ki so ustanovljena za ti postopANJI. Sum. patent v §-u 2. propisuje, da je moči to postopanje uvesti tudi glede drugih predmetov, ako tožitelj v tožbi ponudi, da namestu njih sprejme denarno svoto; § 1., št. 2 bag. post. pa piše, da je to postopanje dopustno, če je tožbena zahteva sposobna za alternativen zahtevek denarne svote, ali pa če tožitelj v tožbi ponudi, da denarno svoto sprejme kot odpravščino. Iz tega pa izhaja, da se mora predmet tožbe dati tudi premeniti v denar. Predmet pozivni tožbi določen je v §-u 65., št. 1 obč. sod. r. in to kot pravica, nasprotnika prisiliti, da provede svoje pravice; le nekaka procesualna pravica je torej, ne pa materijalna pravica; kot procesualna pravica pa se v denar premeniti ne dá. Če pa tožbeni predmet ni zahteva plačila ali porabne stvari sploh, potem je nedopustno sumarno*) in tako tudi bagatelno postopanje, in tako ti dve postopANJI uporabni nista na pozivno pravdo.

6. Posledice naloženega večnega molčanja.

Ako je pozvancu naloženo, da mora večno molčati, potem je za vselej prekludovano vtoževanje pravice, s katero se je kedó hvalil, in ako bi jo vender vtožil, postavi pozivatelj proti tožbi „exceptio rei judicatae“. Ta posledica naloženega večnega molčanja ni dvomna.

*) Odločba z dne 30. oktobra 1883, št. 12635, Gl.-U. 9623.

Vprašanje pa je, ima li naložitev večnega molčanja tudi kaj vpliva tedaj, če pozvanec hvalisanje z isto pravico nadaljuje?

Nippel pravi v svojem komentaru str. 229, da je pozivatelj upravičen, nasprotniku pod globami prepovedati nadaljnje hvalisanje, ker mu ne more biti vse jedno, ali pozvanec nadaljuje hvalisanje. V naloženem večnem molčanju bi torej tičala tudi prepoved nadaljnega hvalisanja in ako pozvanec to prepoved prekrši, nastopijo takozvane kazni za nepokorščino.

Ta nazor obuja pomislekov. Rekel sem uže, da je pozivni tožbi namen ščititi obsežje svojih pravic proti pretenzijam nasprotnika, in temu namenu prikladno formulovan je v §-u 66. obč. sod. r. njen petit, glaseč se, naj se nasprotniku naloži, da proveda svoje pravice, tako da je to „actio ad praestandum factum“. Če nasprotnik tega ne stori, potem nastopi eksekucija, ki je v to posebno ustanovljena in obstoja v tem, da se nasprotniku naloži večno molčanje, t. j. da hvalisanih pravic ne more nikdar več provesti. Tako je dosegel vse, kar je s pozivno tožbo nameraval in kar mu ta podaje; zavaroval je popolnem svoje pravno obsežje in nevarnosti ni več, da bi z istim hvalisanjem mogel nasprotnik alterovati njegove pravice. Če pa z nadaljnim hvalisanjem pozvanec ne poseže več v njegovo pravno obsežje, potem tudi ni nikake eksekucije več, kajti eksekucija je le pripomoček, priti do iztoženih pravic. Če bi se zvršilo zaradi tega dopuščalo, potem pozivno postopanje, kakor sem uže poprej pod odst. 2) omenil, zopet degeneruje v sredstvo proti golim žalitvam. Jedino kar pozvanec, nadaljujoč hvalisanje, more pozivatelju oškodovati, to je njegov kredit, ali pa njegov ugled. Proti poslednjemu pa obči sodni red nima pomočka, to je brezdvomno. A kredit je le interes, katerega § 65. obč. sod. r., govoreč le o pravicah, ne varuje.

I. Kavčnik,

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) K pojmu „ara“ v § 908. obč. drž. zak. — Škodo, nastalo po prekršeni pogodbi všteti je v aro (§ 908. obč. drž. zak.). — Le neodvračno, po tuji krivdi nastalo škodo je moči vtožiti.

S tožbo de pr. 26. novembra 1889, št. 28.048 zahteval je tožitelj Franc Gr. od toženca Martina R., da mu mora plačati polovico dvakratne are 400 gld. v znesku 200 gld. in odškodnino za izgubljeni dobiček v znesku 80 gld., ker je kupno pogodbo na izročitev 54 meterstotov ježic po 21 gld. za 100 kg prekršil, ne izročivši mu dogovorjenega pogodbenega predmeta.

Mestno del. okrajno sodišče Ljubljansko je tožbeni zahtevi ugodilo in toženca obsodilo, da mora tožitelju plačati polovico dvakratne are v znesku 200 gld. s pr., toda le pod tem pogojem, da tožitelj priseže dopolnilno prisego, »res sta se s tožencem tako dogovorila, da mora tožitelj ježice v Ljubljano priskrbeti, in toženec se je razun tega zavezal, da bode preskrbel na svoje troške vozove«, — potem odškodnino za izgubljeni dobiček v znesku 54 gld. s pr. in 26 gld. s pr., pa le, če tožitelj priseže dopolnilno prisego o tem »da je res on po dne 25. oktobra 1889 prodal 80 meterstotov ježic Josipu B., trgovcu v P. po 22 gld. za 100 kg« oziroma glavno prisego o tem »da se je tožitelj res z Josipom B. tako pogodil, da Josip B. ni zavezan blaga sprejeti, ako bi mu ne mogel izročiti vseh 80 meterstotov«.

Razlogi.

Obe stranki priznata, da je dne 25. oktobra 1889. l. tožitelj s tožencem sklenil ustno kupno pogodbo, po kateri naj bi toženec izročil tožitelju 54 meterstotov ježic za dogovorjeno ceno 21 gld. pri vsakih 100 kg, in da je dal tožitelj tožencu pri sklepu pogodbe 200 gld. gotovega denarja. Tudi priznata obe stranki, da toženec tožitelju ni izročil ježic, a da mu je 200 gld. vrnil. Tožitelj trdi, da je toženec pogodbo brez razloga in svojelastno prelomil, in da je zaradi tega upravičen tirjati od toženca dvakratne are in odškodnine za izgubljeni dobiček. Vprašanje je torej, ali je toženec po-

godbo brez razloga popolnoma svojelastno prelomil. — Proti trditvi toženčevi dokazal je tožitelj s pričo Antonom Dr., da se je toženec zavezal ježice priskrbeti v Ljubljano in da je tožitelj tožencu obljubil ježice prevzeti, kakor hitro bode dobil v to potrebne vreče. Tožitelj je tako o tej okolnosti na polovico svojo trditev dokazal, dopustiti je torej o tem dopolnilno prisego tožitelju. Ako tožitelj dopolnilno prisego položi, ni dvomiti, da je toženec pogodbo samolastno prelomil, ker je tudi po pričah popolnem dokazano, da je toženec ježice uže pred 5. novembrom 1889 naprej prodal. Toženec bi moral ježice priskrbeti v Ljubljano in ako bi jih tožitelj ne prevzel, moral bi ga v to prisiliti pravnim potom. Jasno je torej, da je toženec samolastno pogodbo razrušil, in tožitelj je upravičen, da od toženca tirja sprejeto aro v dvakratnem znesku. — Toženec sicer ugovarja, da mu tožitelj zneska 200 gld. ni dal kot aro, nego na kup; trdi pa ne in niti dokazati ni ponudil, da bi se s tožiteljem glede plačanega zneska 200 gld. posebno pogodil; a zato je plačani znesek po smislu § 908. obč. drž. zak. smatrati za are. Na podlogi teh okolnosti je torej utemeljen pogojni izrek, ki se tiče zahteve, da je plačati polovico dvakratne are. — Tožitelj tirja dalje od toženca odškodnine za izgubljeni dobiček, katerega bi bil napravil, ako bi mu toženec ježice izročil, in sicer pri vsakem meterstotu 1 gld., tedaj pri 80 meterstotih 80 gld. Tožitelj v dokaz temu trdi, da je tedaj, ko je s tožencem sklenil kupno pogodbo glede ježic, prodal kupljene ježice in še drugih 26 meterstotov ježic, vkupej 80 meterstotov Josipu B., ter se ž njim tako pogodil, da mu bode Josip B. plačal za 100 kg po 22 gld., ako mu proda najmanj 80 meterstotov in da Josip B. ni zavezan blaga vzeti, ako bi mu tožitelj ne mogel izročiti vseh 80 meterstotov. Ker mu pa toženec ni izročil kupljenih 54 meterstotov, zato Josipu B. tudi on ni mogel izročiti drugod kupljenih 26 meterstotov in je imel zaradi tega izgube pri dobičku 80 gld.; to izgubo je toženec zakrivil. Te okolnosti dokazal je tožitelj po priči Josipu B., in mora tožitelj tedaj dopolniti ta dokaz z dopolnilno prisego. Ako tožitelj z dopolnilno prisego dokaže, da je toženec razrušil samolastno kupno pogodbo in ako priseže tudi zadnje omenjeno dopolnilno prisego, tedaj bode tudi tožitelju priznati povračilo odešlega dobička, ker ni mogel Josipu B. izročiti od toženca kupljenih 54 meterstotov ježic, to je znesek 54 gld. — Priznati bode pa tožitelju tudi še nadaljno od-

škodnino v znesku 26 gld. glede drugod kupljenih 26 meterstotov ježic, ako dokaže, da sta se z Josipom B. tako pogodila, da Josip B. ni zavezan blaga sprejeti, če mu tožitelj ne bi mogel izročiti vseh 80 meterstotov ježic.

Proti tej rzsodbi vložil je toženec apelacijo in višje dež. sodišče v Gradci je z rzsodbo z dne 6. oktobra 1891 št. 21.112, potrdivši pogojno obsodbo toženca v plačilo polovice dvakratne are v znesku 200 gld., brezpogojno odbilo tožbeno zahtevo zastran odškodnine za izgubljeni dobiček v znesku 80 gld.

Razlogi.

Toženčeva apelacija, naperjena proti rzsodbi glede plačila polovice dvakratne are, je povse neutemeljena. Po §u 908. obč. drž. zak. domnevati je, da je tožitelj pri sklepu pogodbe dal tožencu znesek 200 gld. za aro. Toženec moral bi dokazati protivje, a tega ni storil. Toženec hoče sicer z glavno prisego dokazati, da je tožitelj, ko je dal 200 gld. izrecno rekel, da ta znesek da »na kup«; toda priča Jakob Sr. je s prisego potrdil, da je toženec, ko je 5. novembra 1889 vračal tožitelju teh 200 gld. rekel, da vrne aro, ako bode vsega oproščen in ako ga ne bode tožil. Z ozirom na to pričevanje, da je toženec vročeni znesek 200 gld. tožitelju sam kot aro imenoval, ni moči več dopustiti dokaza z glavno prisego o toženčevi trditvi. Dalje trdi toženec, da je tožitelj znesek 200 gld. nazaj vzel brez ugovora ter se s tem odpovedal pravici zahtevati dvakratni znesek. Toda iz tega, kar toženec v svojem odgovoru na tožbo trdi, ni moči še izvajati, da bi se tožitelj odrekel svoji zahtevi, nego hotel je najprej, in to je popolnem umevno, dobiti svojo aro nazaj. Toženec pa tudi sam pravi, da mu je tožitelj takoj rekel, da bode vse vtožil, kar od njega zahtevati sme. Soglasno s tožiteljevo trditvijo pa je tudi priča Jakob Sr. potrdil, da je tožitelj izjavil, on vzame 200 gld. le na račun, a toženca bode še na odškodnino tožil. Toženčeva krivda pa je, da se pogodba ni izpolnila; to izhaja uže iz tega, da je on ježice drugam prodal, ne meneč se za določbo čl. 343 in 356 trg. zak. Pogojno rzsodbo glede te zahteve bilo je tedaj potrditi. — Ne tako glede zahtevane odškodnine za izgubljeni dobiček. Trgovski zakon razun člana 285 — kateri pa tu nima uporabe — ne določa posebnega glede are. Odločuje tedaj obči državljanski zakonik. Po §u 908. obč. drž. zak.

sme pa stranka, katere ne zadene nobena krivda, aro nazaj tirjati in sicer v dvakratnem znesku; ako se pa s tem zadovoljiti noče, sme zahtevati, da se pogodba izpolni, in če to ni več mogoče, da se odškoduje za to. Tega zakonitega določila pa ni smeti tako tolmačiti, da bi stranka, katere ne zadene nobena krivda, poleg dvakratne are smela v r h u tega zahtevati še odškodnine. To bi uže bilo protivno §§-om 1323. in 1324. obč. drž. zak. Le ako škoda presega dvakratno aro, ni nikdor dolžan zadovoljiti se ž njo, nego more polne odškodnine tirjati po smislu §§ 1323. in 1324. obč. drž. zak., vender si pa mora sprejeto aro všteti. Soglasno s tem določuje tudi čl. 284 trg. zak., da je pri dogovorjeni konvencionalni globi še vedno moči odškodnine tirjati, kolikor škoda presega dogovorjeno globo. Tožitelj pa sam svojo škodo ceni le na 80 gld., torej je z dvakratno aro popolnem pokrit in ne more nič več zahtevati. Ne glede na to pa tožitelj tudi dokazal ni, da ima po prelomljeni pogodbi 80 gld. škode. Glede onih 26 meterstotov ježic, katere se je tožitelj zavezal priskrbeti Josipu B. poleg 54 meterstotov, od toženca kupljenih, ne zadene toženca nikako povračilo. Če se je tožitelj zavezal, da Josipu B. priskrbi več nego 54 meterstotov ježic, tega nikakor ni mogel storiti na to nevarnost toženčevo, kateri v to ni privolil. A tudi glede 54 meterstotov ni dokazano, da bi tožitelj škodo trpel, ker je toženec pogodbo prekršil. Iz tega, da je tožitelj v istem času, ko je s tožencem kup sklenil, Josipu B. ježice za 1 gld. vsakih 100 kg. dražje prodal, ne izhaja že, da je tožitelj imel škode 54 gld., ker mu toženec ni ježic priskrbel. To bi le tedaj bilo moči trditi, ako bi ta izguba bila v vzročni zvezi s krivdo toženčevo in bi tožitelj ne mogel za Josipa Baumana drugod ježic dobiti po 21 gld. 100 kg. Tega pa tožitelj niti ni trdil, še manj pa dokazal. Le neodvračno škodo, nastalo po tuji krivdi, moči je vtožiti. A po pričah je dokazano, da bi si tožitelj v istem času ježic še ceneje, nego po 21 gld. 100 kg. drugod lahko priskrbel. On ne more torej od toženca zahtevati nobene odškodnine. Tožbeno zahtevo zastran odškodnine bilo je torej odbiti brezpogojno.

Najvišje sodišče je na tožiteljevo revizijo z odločbo z dne 7. januarija 1892, št. 14.991 potrdilo višjesodno razsodbo brez daljnih razlogov.

b) **Posest zastavne pravice najemodavčeve po §-u 1101. obč. drž. zak. — Najemodavec ne moti posesti, ako brani odnesti „invecta et illata“, predno je vložil tožbo za plačilo najemščine. (§ 344. obč. drž. zak.).**

A imel je v hiši najemodavke *B* sobico v najemu, katero je odpovedal za 18. oktobra 1891. l. Ker je bil z najemščino še nekaj na dolgu, dovolila mu je najemodavka plačilni rok do 1. novembra 1891. l. *A* se je preselil dne 18. oktobra 1891. in vzel je vse svoje reči saboj, razun jednega samega kovčega, v katerem je bilo spravljenega nekaj perila, obleke, knjig in drugih potrebnih stvari. Po ta kovčeg, rekel je gospej *B*, poslal bode ta ali drugi dan postreščka. *B* je bila s tem zadovoljna in dala prestaviti kovčeg v svoje stanovanje. Ko pa pride drugi dan *A* s postreščkom po kovčeg, brani se *B* izročiti ga *A*-u, češ, dolžan jej je še najemščine in ona ne bode pustila stvari, katere smatra za zastavljene sebi, prej odnesti iz svojega stanovanja, predno jej ne poplača *A* svojega dolga.

A smatral se je po tem ravnanji najemodavke *B* motenim v zadnji dejanski posesti kovčega ter v tem smislu vložil tožbo proti gospej *B*.

Zgoraj povedano faktično podlogo pripoznali sta obe stranki, ne da bi kaj prerekali, tako, da je tu šlo jedino le za juristično kvalifikacijo tega slučaja.

Ljubljansko mestno del. okr. sodišče odbilo je tožbeno zahtevo z odiokom z dne 25. novembra 1891, št. 25.218 iz razlogov:

Tožitelj sam navaja, da je dne 18. oktobra 1891 zapustil in izročil toženki stanovanje, katero je imel pri njej najeto. Navaja dalje, da je pustil v izročnem stanovanji kovčeg. Po določbah §§-ov 314. in 315. obč. drž. zak. dá se iz tega posnemati, da je prišla toženka v posest stanovanja in tam ostalega kovčega. Tožiteljeve trditve pa, da mu je toženka obljubila, izročiti mu drugi dan kovčeg — tej trditvi toženka ugovarja, da je obljubil tožitelj plačati zaostalo najemščino, kedar se preseli — ni smeti jemati v poštev tu, ko je razgovor le o zadnji dejanski posesti in njenem motenji. Uže zaradi tega bilo je tožbeno zahtevo odbiti in ne glede na to, da more toženka po smislu §-a 1101 obč. drž. zak. zaradi zaostale najemščine uporabljati svojo zakonito zastavno pravico,

kedarkoli le hoče, in torej odreči zahtevano izročitev zastavljenega kovčega.

V rekurzu, kateri je proti odloku I. instance vložil tožitelj, naglašal je: 1.) toženka ni mogla pridobiti posesti kovčega, ker jej tožitelj s tem, da ga je z njenim dovoljenjem pustil v stanovanji, njej ni hotel izročiti posesti in ker ona ni imela namena, stvar obdržati kot svojo (§ 309. obč. drž. zak.); če se je pustil kovčeg v stanovanji toženke, to ni imelo drugih nasledkov, nego da se je med njo in tožiteljem sklenila varovalna pogodba po smislu § 957. obč. drž. zak.; in tako je tu uporabljati le §§-e 958., 318., 319., 961. in 962. l. c., ne pa §-a 314. in 315. *ibid.*; imela je toženka torej kovčeg v svoji detenciji samo kot nadomestnica *A*-a in v njegovem imenu, a po tem ni ponehala *A*-ova posest (§ 318. l. c.). — 2.) tudi se ne more sklicevati *B* na § 1101. obč. drž. zak., ker ta zakonita določba — in to se tudi razvidi iz dvornega dekr. z dne 3. novembra 1819, št. 1621 *zb. pr. zak.* — najemodavca res privoljuje zastavno pravico (na noben način pa pravice do retencije), toda samo pri tistih stvareh najemnikovih, katere se nahajajo za časa tožbe še v najetem stanovanji; po razsodbi najviš. sodišča z dne 27. julija 1875, št. 8131, *G.-U.* 5810 je najemodavcu, če hoče zvrševati svojo zastavno pravico, neizogibno potreba vložiti tožbo, da tega toženka ni storila; in v retinovanem kovčegu so shranjene tako stvari (neizogibno potrebna obleka, perilo *itd.*), katerih ni smeti zarubiti. — 3.) toženka je dovolila za plačanje dolžne jej najemščine rok do 1. novembra 1891. l.; ona je bila dne 18. oktobra 1891., ne da bi omenila svojih zastavnih pravic, s tem zadovoljna, da se pošlje še isti ali pa drugi dan postrešček po kovčeg iz sobice; s tem se je ona brez pridržka odpovedala vsem svojim zastavnim pravicam, katere je morebiti imela do te stvari, torej so te pravice preminole in ona ne more več iz kakega razloga koli se braniti, da ne bi kovčega *A*-u izročila (§ 371. obč. drž. zak.). — 4.) naposled se je kovčeg s tem, da ga *A* z voljo najemodajavke ni takoj saboj vzel, nego pustil v stanovanji z izraženim in od *B*-e sprejetim namenom, da ga bode dal odnesti ali še isti ali pa drugi dan, izločil iz vrste stvari, ki se imenujejo »*illata et invecata*«; toženka torej ni zvrševala svoje domišljene zastavne pravice pri kaki »*res illata*«, pač pa pri stvari, katera je bila izročena njenemu var-

stvu, a se nahajala še vedno v posesti tistega, kateri jo je bil njej izročil v hranitev. In to je bilo motenje posesti.

Višje dež. sodišče v Gradcu odbilo je z odločbo z dne 30. decembra 1891, št. 12.316 ta rekurz ter potrdilo odlok prvega sodnika, sklicevaje se na njegove razloge in uvaževaje, da se ne nahaja tožitelj po svojih samih navedbah v dejanski posesti kovčega, torej ni bilo moči motiti ga v tej posesti; potem uvaževaje, da pristojna najemodavcu zastavna, v §-u 1101 določena pravica na premičnine, katere je prinesel najemnik seboj v najeto stanovanje, še predno se vložiti tožba glede najemščine in predno se zastavno popisujejo premičnine, torej najemodavec ne moti nikakor posesti, ako brani pred vloženo, najemščine se tičočo tožbo odnesti »in vecta et illata«.

A vložil je izvanredni revizijski rekurz, v katerem se je skliceval na svoj prvi rekurz in še poudarjal: 1.) obe višji instanci dodeljujeta nasprotnici posest do kovčega zaradi §-a 314. in 315. obč. drž. zak. *A* uže to, ker je pustil *A* z dovolitvijo gospe *B* kovčeg v stanovanji in je ona njegovo izjavo, da ga bode dal kmalu odnesti po postreščku, na znanje vzela, to dokazuje dovolj, da ni imela »animus rem sibi habendi« (§ 309. obč. drž. zak.), da torej ni pridobila nobene posesti. *A* kovčega tudi derelinkviral ni; kovčeg v tujo posest ni prišel, izgubil ga pa tudi ni nihče, torej po §-u 349. ibid. posest *A*-a ni ponehala, pač pa se je nahajal on še vedno v zadnji dejanski posesti kovčega (cf. § 352. l. c.). Toženka je stvar samo detencovala, bila je samo imeteljica (detentor), a ne posestnica. Ona po §-u 318 obč. drž. zak. tudi ni imela nobenega pravnega temelja za posest. Uže v apelacijskem rekurzu se je doglalo, da sta sklenila *B* in *A* samo varovalno pogodbo. Po tem *B* ni pridobila niti lastnine, niti posesti (§ 958 l. c.), oboje je ostalo *A*-u; ona je bila po §-u 348. ibid. zavezana, da kovčeg *A*-u, ki ga je dal njej v shrambo, zopet izroči na vsakratno njegovo zahtevo. Ako se brani, to storiti, prisvoji si brez pravice posest in moti s tem zadnjo dejansko posest tožiteljevo. — 2.) da je toženka izgubila svojo zastavno pravico do kovčega, dokazalo se je uže v prvem rekurzu. Obe stranki sta soglasno priznali, da je dobil tožitelj za plačilo najemščine rok do 1. novembra 1891. Dne 18. ozir. 19. X. 1891 najemščina še ni zapadla v plačilo in je ne bi bilo smeti tožbenim potom iztirjati. Torej ni po smislu in po besedilu §-a 1101.

obč. drž. zak. in zgoraj napominanega dvornega dekreta smeti izvrševati zastavne pravice. Besed: »katere se ob času tožbe še v stanovanji nahajajo«, vendar ni smeti popolnem prezreti. Toženka pa do danes še ni vložila svoje tožbe zaradi najemščine.

Najvišje sodišče potrdilo je odloka spodnjih instanc z naredbo z dne 24. februarja 1892, št. 2233 iz letih razlogov:

Najemodavcu pristojna po §-u 1101. obč. drž. zak. zastavna pravica do tistih premičnin, katere je prinesel najemnik v najeto stanovanje. Ta pravica stopi po smislu dvor. dekr. z dne 10. oktobra 1837, št. 189 zb. prav. zak. v moč uže v istem trenutku, ko se dotične premičnine prineso le v najete prostore. Toženka je torej kot najemodavka nahajala se v posesti zastavne pravice na kovčegu, kateri je tožitelj prinesel v le-to stanovanje, in na tistih stvareh, ki so se hranile v njem. Če je toženka hotela vzdržati stanje, v katero je tožitelj sam bil postavil kovčeg, tako ni motila njegove posesti, pač pa je branila, kakor dopušča § 344. obč. drž. zak., svojo posest zastavne pravice. Vprašanja pa, pristojna li najemodavcu zastavna pravica tudi za najemščinsko tirjatev, za katero je dovolil plačilni rok, ni moči razsojati v postopanju zaradi motene posesti. Zategadelj za uporabo dvornega dekreta z dne 15. februarja 1833, št. 2593 zb. pr. zak. ni nobenega povoda.

c) Prepoved oddati v podnajem.

A oddal je v svoji hiši prodajalnico *B*-u v najem. *B* te prodajalnice ni rabil in oddal jo je *C*-u v podnajem, akoprav mu je bil *A* to prepovedal. *A* zahteva, upirajoč se na § 1118. obč. drž. zak., naj se izreče, da ta najemna pogodba z *B*-om je razrušena in sicer zaradi tega, ker je *B* oddal prodajalnico v podnajem ne oziraje se na sprejeto omenjeno prepoved, ker je podnajemnik *C* rabil to prodajalnico v stanovanje za svojo, iz sedmero ljudij obstoječo rodbino in ker se je v tej prodajalnici kuhalo in perilo pralo, tako pa se je prodajalnica rabila protivno svojemu namenu, po katerem bi služila kot prodajalnica, in poškodovala se je na izdatni način.

Mestno del. okrajno sodišče v Ljubljani je z razsodbo z dne 20. januarja 1892., št. 404 zahtevo *A*-ovo odbilo, ker ni do-

kazano, da bi bil *A* prepovedal *B*-u, oddati prodajalnico v podnajem in da bi bil *B* to prepoved sprejel, — ter da bi bil *C* rabil prodajalnico na način, ki bi utegnil škodovati jej.

Višje dež. sodišče Graško potrdilo je le-to rzsodbo z naredbo z dne 2. marcija 1892, št. 2480 iz razlogov:

Ako odda najemnik stanovanje v podnajem, če mu je to tudi prepovedal najemodavec, onda ima ta le pravico zahtevati, da najemnik po smislu pogodbe, oziroma prepovedi odstrani podnajemnike in povrne škodo, katero je storil s svojim ravnanjem (§ 919. obč. drž. zak.). Predčasno razrušenje najemne pogodbe moči je pa po § 1118. obč. drž. zak. le takrat zahtevati, če se vrši znatno škodljiva raba najemne stvari. O tem se pa dokaz ni posrečil.

Kazensko pravo.

Zanimivejše rzsodbe v obrano zakona.

XV.

K §§ 526., 531. in 532. kaz. zak.

Jožeta R., delavca, je c. kr. okrajno sodišče v D. spoznalo krivim prestopka zoper varnost lastnine po §-u 460. kaz. zak. in ga obsodilo v zapor za tri dni ter po §-u 389. kaz. pr. r. v povračilo troškov kazenskega postopanja.

Na vzklic je c. kr. okrožno kot vzklicno sodišče v S. rzsodbo prvega sodišča v vseh točkah potrdilo.

Zoper ti rzsodbi je c. kr. generalna prokuratura vložila ničnostno pritožbo v obrano zakona in c. kr. najvišji sodni in kasačijski dvor jej je ugodil z odločbo z dne 3. februvarija 1892, št. 726 izrekel je, da je rzsodba c. kr. okrajnega sodišča kršila zakon, ter povse oprostil Jožeta R. pripisanega mu prestopka.

Razlogi.

Iz predloženih kazenskih spisov proti Jožetu R. zaradi prestopka po § 460. in § 496. kaz. zak. je posneti, da je bil Jože R. z rzsodbo okrajnega sodišča v D. z dne 29. aprila 1891, št. 2669 krivim spoznan prestopka zoper varnost lastnine po §-u 460. kaz. zak., storjenega s tem, da je kot delavec pri c. kr. uradu za raz-

prodajo soli v D. pred dvema letoma prisvojil si iz posesti tega urada starih in novih skodel, dil in drvá v vrednosti za manj ko 5 gld., ter obsojen v zapor za tri dni in v povračilo troškov kazenskega postopanja.

To rzsodbo je na vzklic obtoženčev okrožno kot vzklicno sodišče v S. z rzsodbo z dne 11. novembra 1891, št. 8191 potrdilo.

Dasi besedilo rzsodbe prvega sodnika natanko ne določi vrednosti odvzetih rečij razvideti je iz rzsodbenih razlogov, da je sodnik nastavil vrednost odvzetih rečij s 40 kr., da je tudi obtoženec pri obravnavi znesek 40 kr. položil, da bi škodo poravnal, in je sodišče tudi to okolnost ocenilo za zljajšalno pri odmeri kazni.

Ne glede na to in četudi je prvi sodnik uvaževal, da se je tatvina pred dvema letoma storila in da obtoženec doslej še ni bil kaznovan (a je tudi dokazano po uradnih potrdilih), odklonil je vender ugovor obtoženčev, da je kazen uže zastarela, češ zato, ker je obtoženec, in to se je pokazalo pri glavni obravnavi, zakrivil med tem še drugi prestoppek.

Na podlogi kazenskih spisov nanašati se more ta izrek le na to, da je bil Jože R. pri glavni obravnavi tudi od zasebnega obtožitelja Stanislava P. tožen zaradi prestopka zoper varnost časti po §-u 496. kaz. zak., storjenega baje začetkom meseca aprila 1891. Ako se pa pomisli, da je obtoženec zakrivil prestoppek zoper varnost časti ob času, ko je zakonito določena doba jednega leta za zastarenje tatinskega dejanja uže davno potekla, da je vrhu tega Jože R. od obtožbe glede prestopka po §-u 496. kaz. zak. oproščen bil po smislu §-a 259., št. 2 kaz. pr. r., onda je jasno, da je kaznivost obtožencu pripisane tatvine po zastarenji (§ 526 kaz. zak.) preminola, ker vsi zakoniti pogoji §-ov 531. in 532. kaz. zak. veljajo v le-tem slučaji.

Ker se pa pri navedenih rzsodbah ni oziralo na zastarenje, kaznivost izključujoče, kršil se je s tem zakon glede §§ 526., 531. in 532 kaz. zak. (§ 468 št. 3 ozir. § 281 št. 9 b kaz. pr. r.) Ugoditi je bilo torej ničnostni pritožbi generalne prokurature v obrano zakona po smislu § 292, oziroma § 479 kaz. pr. r. in oprostiti je bilo obtoženca po smislu § 259 št. 3 kaz. pr. r. od obtožbe in po § 390. kaz. pr. r. od povračila troškov kazenskega postopanja.

XVI.

K. §-u 531. kaz. zak.

C. kr. najvišji sodni in kasacijski dvor je dne 2. februvarija na ničnostno pritožbo c. kr. generalne prokurature v obrano zakona spoznal za pravo, da sta rzsodba c. kr. okrajnega sodišča v D. z dne 30. januvarija 1891, št. 2160, — s katero je bila Ana H. prestopka zoper varnost časti po §§ 488. in 496. kaz. zak. krivo spoznana in obsojena po § 493. kaz. zak. v zapor za 14 dnij, ter po § 389. kaz. pr. r. v povračilo troškov kazenskega postopanja — in pa potrjujoča jo rzsodba c. kr. okrožnega kakor vsklicnega sodišča v P. z dne 2. oktobra 1891, št. 8241 kršili zakon in to zlasti § 531 kaz. zak. Navedeni rzsodbi se tedaj razveljavita, ter se obtožena Ana H. po smislu §-a 259. št. 3 kaz. pr. r. oprosti od obtožbe zaradi prestopka §§ 488. in 496. kaz. zak. in po smislu § 390. kaz. pr. r. od povračila troškov kazenskega postopanja.

Razlogi.

Na zasebno obtožbo I. I-a proti Ani H. z dne 16. januvarija 1890, št. 272. zaradi prestopka zoper varnost časti po §§ 488. in 496. kaz. zak., storjenega baje dne 3. januvarija 1890, bila je glavna obravnava pri c. kr. okrajnem sodišči v D. na dan 7. februvarija 1890 določena. Akoprav vročitev povabila zasebnemu obtožitelju (§ 79 kaz. pr. r.) ni bila izkazana, vendar je okrajno sodišče v D., ko se je konstatovalo, da zasebni obtožitelj k obravnavi ni prišel, rzsodilo stvar z rzsodbo z dne 7. februvarija 1890, št. 272 in obtoženko po smislu §§ 259. št. 2 in 46. št. 3 kaz. pr. r. oprostila od zatožbe.

Z vlogo z dne 25. aprila 1890, št. 2160 naznanil je zasebni obtožitelj okrajnemu sodišču, da povabila k glavni obravnavi niti dobil ni, ter prosil, da bi se odredila nova obravnava.

Ker se je izkazalo po zaslišanem županu, da je trditev zasebnega obtožitelja istinita, ukrenilo je c. kr. okrajno sodišče z odlokom z dne 31. decembra 1890, št. 2160 kazensko postopanje proti Ani H. ponoviti, zajedno odredilo je na novo glavno obravnavo na dan 30. januvarija 1891 in na podlogi nje obtoženke obsodilo z rzsodbo z dne 30. januvarija 1891, št. 2160.

To rzsodbo potrdilo je na vzklic obtoženke in zasebnega obtožitelja glede krivde in kazni c. kr. okrožno kot vzklicno sodišče v P. z rzsodbo z dne 2. oktobra 1891, št. 8241.

Z obema rzsodbama pa se je očividno zakon kršil.

Sodišče prve in druge stopinje ni uvaževalo, da po smislu §-a 532. kaz. zak. kaznivo dejanje, katerega je Ana H. obtožena bila, zastari v treh mesecih in da je po smislu §-a 531. kaz. zak. od časa rzsodbe z dne 7. februarija 1890, s katero je bila Ana H. od obtožbe oproščena, do dne 31. decembra 1890, ko se je dovolila ponovitev kazenskega postopanja in obtoženka povabila na novo glavno obravnavo, potekla zakonita doba za zastarenje, ter da je tedaj, ker obstojé vsi drugi pogoji §-a 531. kaz. zak. preminola kaznivost obtoženega dejanja. (§ 281 št. 9 *b* in § 468 št. 3 kaz. pr. r.)

Ničnostni pritožbi generalne prokurature v obrano zakona bilo je torej ugoditi po §-u 292., ozir. § 479. kaz. pr. r.

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu prinaša v svojem 3. br. za marcij mesec naslednji razpravi: Pravnopovjestvi podatci o Turropolju. Napisao dr. Š. pl. Bresztyenszky. — Ima li se na temelju osuda cislitavskih neposredno kod naših sudova dozvoliti ovrha. Piše Milan Rojc.

Прабник, лист за прабне и држабне науке.

Javili smo uže v našem listu, da je začetkom tega leta začel v Belgradu izhajati namestu preminolega „Prava“ nov srbski pravniški list „Pravnik“, urejevan od dra. Milenka Vesnić-a (Kralj Milanova ulica, br. 34). Cena mu je za vnanje dežele 20 dinarov ali 10 gld. Došla sta nam dosedaj dva zvezka. V prvem zvezku razvit je naslednji program:

„Mi ćemo na prvom mjestu njegovati u listu, koliko god to bude moguće, pravne i državne nauke, jer smo tvrdo uvjereni, da bez dobre naučne osnove ne može biti nikakvog ozbiljnog stručnog posla.

Mi ćemo na drugom mjestu gledati, da, što je više moguće, proučavamo pravne pojmove našega naroda, i da naše čitaoce s njima upoznajemo, uvjereni, da samo onaj može biti dobar zakonodavac i sudac, koji poznaje pravni i moralni dah svoje okolice. A kako su na razvitak i usavršavanje pravnih pojmova potrebne desetine, stotine pa i hiljade go-

dina, mi ćemo gledati, da to radimo s pisanim pravnim i sudskim spomenicima iz starije i novije naše historije u ruci.

Mi ćemo se za tim na trećem mjestu truditi, da badro motrimo na primjenu postojećih zakona i na njihovu tumačenje. S toga ćemo gledati, da v naročitoj rubrici donosimo sudska rješenja, kao i rješenje državnog savjeta, pravnog odbora i. t. d., naročito o spornim točkama iz naših zakona. Time će se s jedne strane pomoći stvaranju stalnog pravosuđa i tako osigurati pravda, a na drugom će se mjestu u velike olakšati posao budućem zakonodavcu. — U istoj ovoj namjeri iz istih pobuda mi ćemo se truditi, da pretresamo i sve zakonske predloge, koji bi imali da se podnesu narodnoj skupštini. Treba li i da napominjemo, da će mišljenja u „Pravniku“, u ovom pogledu, biti osnovana izključivo na vezi između stroge nauke s jedne i naših životnih potreba s druge strane.

Pratit ćemo svaku važniju pojavu u našoj književnosti na polju pravnih i državnih nauka, a gledat ćemo, da čitaoce upoznajemo i sa svima važnijim djelima, koja se na ovom polju pojave u svjetskoj književnosti, trudeći se, da tako budemo spona između naših čitalaca i pravne i državne nauke u obrazovanom svijetu.

Isto tako upoznavat ćemo ih i sa svima važnijim pokretima na polju društvenog, a naročito pravnog života ostalih naroda.

U podlistku ćemo donositi važnije i zanimljivije slučajeve iz naše i strane sudske prakse, izniete u takvoj odjeći da ih i nepravnici kao i pravnici mogu sa zadovoljstvom čitati u časovima odmora.

Naša je deviza ona mudra narodna izreka :

„Pravda drži zemlju i gradove“.

i ona Justinijanova :

„Pravna nauka je poznavanje božanskih i čovječanskih prava, poznavanje onoga, što je pravo i onoga, što je nepravo“.

K tome nam je

„Obće dobro — najveći zakon“.

Zvezek za januarij mesec ima naslednjo vsebino :

1. Potreba pravnog lista u nas i njegov zadatak, od dra. M. R. Vesnića. 2. Zaštita trgovinskog života, od M. S. Markovića. 3. Udava ili samovlasno apšenje za dug u starome srpskom zakonodavstvu i u narodnim običajima. Prilog k poznavanju srednje-vekovnog parničkog postupka u Srbiji, od Stojana Novakovića. 4. Opštinska samouprava i naš opštinski zakon, od J. Miličevića. 5. Umno nerazvijeni, od dra. M. V. Vasića. 6. Pomen Milanu Damjanoviću, od dra. M. R. Vesnića. 7. Prvi sbor srpskog parničkog društva po beleškama M. Dimitrijevića. 8. Iz sudnice. 9. Po bude u rešenjima državnog saveta. 10. Književni pregled. 11. Glasnik. 12. Ponoć (iz Tasinih beležaka). I. Kartara.

Zvezek za februarij mesec pa obsega :

1. Menično pravo u zakonima i teoriji, od Jov. Aćimovića. 2. Institut za međunarodno pravo (sastanak u Hamburgu) od dr. M. R. Vesnića. 3. Udava ili samovlasno apšenje itd. (svršetak), od Stojana Novakovića. 4.

Opštinska samouprava (nastavak), od J. Miličevića. 5. Gradja za pravnu historiju. I. Iz arhiva apelacionog suda, deo prvi: O braku, saopštova Duš. Dimitrijević. 6. Prvi sbor srpskog pravničkog društva po beleškama M. Dimitrijevića (svršetak). 7. Pregled rada kasacionog suda za 1891 g. od dra. Zar. J. Ugričića. 8. Iz sudnice. 9. Pobude u rešenjima državnog saveta. 10. Književni pregled. 11. Glasnik. 12. Ponoć (iz Tasinih beležaka). II. Nekoje zločinačke spremne i navike.

Zaštita posjeda s osobitom obzirom na zakon od 8. svibnja 1890 o postupku u slučajevih smetana posjeda. Napisao dr. Ivo Malin. Svezak I. — Zagreb. Tisak „Dioničke tiskare“, 1892. — Str. 216.

Pisatelj, tajnik zem. vlade oddelka za pravosodje in privatni docent rimskog prava na vseučilišči v Zagrebu, podati hoče hrvatskim in jugoslovanskim pravnikom veleučeno delo o posesti in nje zaščititi. Izdani zvezek obsega še-le „obči del“ vse tvarine. Še letos pa hoče pisatelj dati na svetlo tudi drugi, „posebni del“ svoje „Zaštite posjeda“, kateri bode obsegal razlago novega hrvatskega zakona od 8. svibnja 1890. o postupku u slučajevih smjetana posjeda. Sedanji zvezek ima tri dele. V prvem je predočena zaščita posesti historično in komparativno, v drugem kaže se pravo veljavno v kraljevini Hrvatski in Slavoniji glede zaščite posesti, a v tretjem je razložena genesis novega hrvatskega zakona o postopanju zaradi motene posesti. Prilичno izpregovorimo o tej knjigi kaj več.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1892.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Deželni zbor kranjski dovolil je v svoji seji dne 8. t. m., da se društvu „Pravniku“ takoj izplača 500 glđ. poprej dovoljene podpore za izdajo nemško-slovenskega juridično-političnega slovarja. — Načelnik društvu, gosp. dr. Fran Papež bil je od deželnega zbora kranjskega dne 9. t. m. izvoljen deželnim odbornikom.

— (Umrli je) dne 8. t. m. v Brodu dr. Ignjat Brlič, zastopnik hrvatskega sabora, član regnikolarne komisije, poprej tajnik semptemviralnega stola, pozneje profesor na pravni akademiji Zagrebški, zadnji čas odvetnik, v 55. letu dobe. Bil je velečislčan mož ter poštenjak ven in ven.

— (Kongres za kriminalno antropologijo) bode od dne 7. do 14. avgusta t. l. v Bruselji. Mnogo zanimivih vprašanj iz kriminalne antropologije, kriminalne psihologije in psihopatologije, potem iz kriminalne sociologije bode prišlo na dnevni red na pr.: „Ali je kak anatomno določeni tipus zločinca? Kritične preiskave znakov pri rojenem zločinci. Boleznivi nagoni za zločine („obsession criminelle morbide“). Vpliv poklica na kriminaliteto i. t. d. Poleg drugih pridejo na shod: dr. Lombroso iz Turina, dr. Brouardel iz Pariza, pl. Liszt iz Halle, prof. Benedikt z Dunaja, prof. Mendel iz Berlina itd.“

— (Statistika odvetnikov.) Vseh odvetnikov v Avstriji začetkom 1892. leta je bilo 3236, tako da je prišel jeden odvetnik na 7365 prebivalcev. Bilo je odvetnikov na Spodnjem Avstrijskem 868, na Gorenjem Avstrijskem 82, Solnograškem 21, Češkem 836, Moravskem 285, v Šleziji 61, na Štajerskem 157, Koroškem 27, Kranjskem 21, Tirolskem 132, Predarelskem 16, v Trstu 103, na Goriškem 31, v Galiciji 292, Bukovini 66 in Dalmaciji 68. Pomnožili so se odvetniki od prejšnjega leta za 125. Glede domicila nahaja se 1953 odvetnikov na mesti sodnih dvorov 11.538 na mesti zbornic in 1283 drugod.

— (Statistika notarjev.) Iz pregleda, ki ga je sestavilo o notarijatu pravosodno ministerstvo, posneti je, da je bilo notarjev v okoliših vseh devet višjih sodišč začetkom 1891. leta 1017, a začetkom 1892. leta jeden več. Bilo jih je 208 notarjev pri sodnih dvorih in 810 na drugih krajih. Umrlo jih je v l. 1891 notarjev 27, odpovedalo se jih je 7, a jeden notarijat bil je izpraznjen iz drugih razlogov. Na mesto teh je bilo imenovanih 36. Izmed vseh notarjev služboval je jeden 41 let, 9 jih je službovalo 40 let, 15 izza 39, 10 izza 37, 15 izza 36, 22 izza 35, 8 izza 34, 16 izza 33, po 18 izza 32, 31 iz 30 let. Sistemizovanih služeb je bilo v tem letu 1697, 2 več nego prejšnje leto. Na Nižjem Avstrijskem jih je 132, na Gorenjem Avstrijskem 53, na Solnograškem 23, na Češkem 450, na Moravskem 91, v Šleziji 25, na Štajerskem 84, na Koroškem 34, na Kranjskem 33, na Tirolskem in Predarelskem 75, v Primoriji 44, v Galiciji 200, v Bukovini 19 in v Dalmaciji 40. Povprek pride na 38.930 prebivalcev jeden notarijat.

Knjižnica društva „Pravnika“.

L. Pravne knjige z razno vsebino.

1. Dr. Karl Prato bevera. Materialien für Gesetzkunde und Rechtspflege in den österreichischen Erbstaaten. 8 knjig. Na Dunaji 1814 do 1824.
2. Franz v. Zeiler. Jährlicher Beitrag zur Gesetzkunde und Rechtswissenschaft in den österreichischen Erbstaaten. Na Dunaji 1806.
3. Dr. Grünhut. Zeitschrift für das Privat- und öffentliche Recht der Gegenwart. 4 zvezki. Na Dunaji 1878.
4. Dvorna in državna tiskarna. Državni zakonik 1891. Na Dunaji 1891.
5. — Sbornik zakonah in naredabah za Hrvatsku i Slavoniju. Letniki 1889, 1890 in 1891.

M. Stenografični zapisniki državnozborskih sej. Načrti zakonov.

1. Dvorna in državna tiskarna. Stenografisches Protokoll über die Sitzungen des Herrenhauses. IX. X. und XI. Session. S prilogami.

2. Dvorna in državna tiskarna. Stenografisches Protokoll über die Sitzungen des Herrenhauses X. und XI. Session. S prilogami.
3. Dvorna in državna tiskarna. Regierungsvorlage eines neuen Strafgesetzes. Allgemeine Bemerkungen hiezu. Na Dunaji 1874.
4. Dvorna in državna tiskarna. Regierungsvorlage eines neuen Strafgesetzes. Allgemeine Bemerkungen hiezu. Na Dunaji 1880.
5. Dvorna in državna tiskarna. Motive zu dem Entwurfe einer Strafprocessordnung. Na Dunaji 1873.
6. Dvorna in državna tiskarna. Referenten-Entwurf einer Civilprocessordnung. Na Dunaji 1866.
7. Dvorna in državna tiskarna. Entwurf einer Civilprocessordnung. (Beschluss des Abgeordnetenhauses). Na Dunaji 1870.
8. Dvorna in državna tiskarna. Entwurf einer Civilprocessordnung nebst erläuternden Bemerkungen. Na Dunaji 1876.

N. Varia.

1. Dvorna in državna tiskarna. Verzeichnis der Advocaten und k. k. Notare in Oesterreich. VI. in VII. letnik. Na Dunaji.
2. Jos. Zeidler. Německo-česká právnická terminologia. V Pragi 1887.
3. R. B. Slovarček na pomoč narodnemu duhovništvu v slovenskem uredu. V Mariboru 1872.
4. Dvorna in državna tiskarna. Oesterreichische Statistik: Ergebnisse der Civilrechtspflege. Ergebnisse der Strafrechtspflege. Ergebnisse des Concursverfahrens. Statistische Uebersicht der Verhältnisse der österreichischen Strafanstalten. 15 zvezkov. Na Dunaji 1887—1890.

O. Nepravniški spisi.

1. „Ljubljanski Zvon“. Letnik VIII., IX. in X. V Ljubljani 1888 do 1890.
2. Letopis „Matica Slovenske“ za leto 1889. in 1890. V Ljubljani 1889 in 1890.
3. Valentin Vodnik. Izbrani spisi. V Ljubljani 1890.
4. M. Cigale. Znanstvena terminologija. V Ljubljani 1880.
5. Anton Gindely. Geschichte der böhmischen Brüder. 2 dela. V Pragi 1857.
6. „Parlamentär“. Programm zur Durchführung der nationalen Autonomie in Oesterreich. Na Dunaji 1886.
7. J. Šuman. Slovenska slovnica. V Celovci 1881.
8. Matica slovenska. Erjavčevi izbrani spisi. V Ljubljani 1889.

„Slovenski Pravniki“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, štev. 8 na Bregu; upravništvo pa na Križevniškem trgu štev. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek.

Ta knjiga, ki je izšla ravnokar, velja 1 gld. 40 kr., po pošti sprejeta pa 1 gld. 50 kr.

Anton Levec,
c. kr. sodni pristav v Ljubljani.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 števil. 119 državnega zakonika

z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski
postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani.
Natisnila in založila „Národna Tiskarna“.

☛ Dobiti je v „Národni Tiskarni“ v Ljubljani.
Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je
2 gld. 50 kr., za nečlane 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

